

NAŠA
ŽUPANIJA
U HRVATSKOJ

BJELOVAR

POVIJEST EUROPSKE UNIJE

Po završetku Drugog svjetskog rata, 1945.g., državnici europskih zemalja su razmišljali, što oni mogu učiniti, da bi spriječili vojne sukobe. Prema Francuzu Jean Monnet, države su trebale imati ugljen i čelik, da bi mogle ratovati. Ugljen se koristio kao izvor energije za rad tvornica, a iz čelika su se proizvodile bombe, tenkovi i slično. Monnet je stoga predložio, da Njemačka i Francuska ujedine svoju industriju ugljena i čelika. Ideju je podržao njegov prijatelj Robert Schuman, član Francuske vlade, održavši 1950. godine govor koji je ponukao ne samo

Druge europske zemlje, vidjevši da zajedničko tržište u Europskoj ekonomskoj zajednici olakšava njenim članicama život, zatražile su da ih se primi u nju. **1973.g. toj zajednici pristupile su Velika Britanija, Danska i Irska. 1981.g. Grčka, 1986.g. Španjolska i Portugal, a 1995.g. bile su to Austrija, Švedska i Finska. Europska ekonomska zajednica preimenovana je 1992.g. u Europsku uniju (EU).**

Raspadom Istočnog bloka 1989.g., stvorili su se uvjeti da se nastavi s ujedinjenjem Europe. Tako su **1. svibnja 2004.g. ušle u EU Poljska, Estonija, Litva, Latvija, Malta, Slovenija, Slovačka, Češka, Mađarska i Cipar, a 1. siječnja 2007. pristupile su joj i Bugarska i Rumunjska.**

Hrvatska se nalazi pred ulaskom u EU.

DJEČJE PORUKE

Roda

Prvu rodu u proljeće vidim,
da ne ode kroz cvijeće virim.

Gledam je kako lijepo leti,
na moju kuću svrati ljeti.

U jesen kada roda ode
znam da ide preko velike vode.
Ali ispunit će mi želju neku
i donijeti mi seku.

Luka Jelincić, 1. razred

Roda i Maja (telefonski razgovor)

Roda: Dobar dan! Ovdje uplašena roda. Trebala bih Maju.

Maja: Dobar dan, rodo! Ovdje Maja.

Roda: Jučer sam pokraj rijeke lovila ribu za svoju djecu.

Vidjela sam te kada si bacila limenku. Znaš li da se
rode mogu posjeći ako stanu na limenku?

Maja: Oprosti, rodo! Nisam znala. Odmah ću pokupiti
limenku i baciti je u koš.

Doviđenja, rodo!

Roda: Doviđenja, Majo!

I hvala ti!

Milica Gajić i Ana Marija Vavra, 2. razred

Da sam ja roda.....

...ljudima bih rekao da ne zagađuju vode.

...ne bih želio da tvornice ispuštaju zagađene vode u jezera, rijeke i močvare.

...ne bih želio da ubijaju rode.

...ne bih želio da uništavaju moja gnijezda.

...savjetovao bih ljudima da koriste kišnicu za pranje kose, posuđa, rublja i auta.

Valentin Baron, 3. razred

Čista voda,
Čista rijeka,
Čisti potok,
Čisto more,
To je ono
što nam treba.

Luka, 6 godina

Jedna roda
Tužna bila
Voda joj se zagadila.
Piti ju nije mogla
Pa se razboljela.

Mihael, 6 godina

Kiša pada
Skupljaj vodu
Čisti, peri, štedi.

Ana-Marija, 6 godina

Roda, voda
Žaba, bara
Ima li tu para.
1, 2, 3 iz igre ispadaš ti.

Ivan, 6 godina

Roda, voda
pokraj broda
Riba, jež a ti bjež.

Leonardo, 6 godina

Roda hoda
Preko voda
To je nova moda

Meni treba
roda kaže
mala roda

Lucija, 6 godina

Vodu ne bacaj,
slavinu zatvaraj.

Dejana, 6 godina

Voda je važna,
Zato znaj
Ti smeće ne bacaj.

Marin, 6 godina

Roda na krovu
kuću ima
odlazi, dolazi
Na radost svima.

Gabi, 6 godina

EKOLOŠKO EDUKATIVNA BROŠURA

REKLA RODA DA SE ČUVA
VODA

Bijela roda (Ciconia ciconia) europska je gnjezdarica. U Hrvatskoj se gnijezdi 1500 parova u kontinentalnom dijelu zemlje u selima dolina pritoka rijeka Drave, Save i Dunava. Gradi jedno od najvećih i najtežih gnijezda u ptičjem svijetu: višegodišnje gnijezdo veliko je 180 x 180 x 80 cm, a može težiti preko 1 tone. Na području Hrvatske bijela roda smješta 70% svojih gnijezda na krovove i dimnjake stambenih ili gospodarskih kuća, 26% na stupove električne mreže i 4% na drveće.

Smještaj gnijezda bijele rode na stup niskonaponske i srednjonaponske električne mreže poznat je problem na cijelom području gniježdenja ove vrste. Takav izbor mjesta za gniježđenje ugrožava ovu vrstu i prouzrokuje ekonomske štete. Rušenje gnijezda nije rješenje problema, a nije ni dozvoljeno prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 30/94). Prema tom zakonu bijela roda je u Hrvatskoj trajno zaštićena vrsta ptice te je zabranjeno njezino ometanje ili uznemiravanje u prirodnom životu te rušenje gnijezda, uništavanje jaja, ubijanje mladih ili odraslih ptica (članak12). Svako kršenje ovog Zakona, a prema "Pravilniku o visini naknade štete prouzročene nedopuštenom radnjom na zaštićenim životinjskim vrstama" za bijelu rodu se naplaćuje 14.400 kuna. Ove poteškoće mogu se izbjeći postavljanjem umjetnog postolja na stup električne mreže tako da nadvisuje električne vodove.

Roda je bijele boje, a letna pera su crne boje, kljun je crven, dug i jak. Kod mladih ptica kljun je crnkast. Veličina rode je oko 100 cm. Bijele rode traže hranu na poljima, po močvarama i i oranicama. Za hranu im služe ribe, žabe, gmazovi, miševi, kukci, puževi, male crvolike životinje i drugo. Zanimljivo je da se bijela roda svake godine, odnosno svakog proljeća, vraća u isto gnijezdo. Na jajima borave mužjak i ženka i to u travnju i svibnju. Obično se izleže 3 do 5 mladih ptica. O mladima se brinu i mužjak i ženka u trajanju od oko 55 dana. Nakon 70 dana starosti ptice postaju samostalne. Bijele rode u prosjeku žive oko 25 godina. Bijela roda u Europi ima obitavališta u Njemačkoj, Nizozemskoj, Portugalu, Španjolskoj, Danskoj i Rusiji. Na mnogim lokalitetima u Europi brojnost im se naglo počela smanjivati. Razlozi su ubičajeni, a radi se o drastičnim promjenama na njihovu staništu; isušivanje močvara, regulacije rijeka, promjene na gradnji kuća na kojima rode podižu svoja gnijezda, upotreba velikih količina umjetnog gnojiva, pesticida, herbicida i drugih kemikalija negativno utječe na populaciju roda.

Bijela roda je ptica selica. U seljenju imaju dva pravca, jedan ide zapadnim dijelom Europe, a drugi istočnim dijelom preko Bospora. Naše bijele rode na jug Afrike putuju pravcem preko Bospora. Poznati su razlozi seljenja: loši klimatski uvjeti preko zime u Europi i nedostatak hrane tjera ih na tako opasan i dug put. No njihov način orijentacije nije poznat.

Brojno stanje i kretanje populacije bijele rode u Hrvatskoj prati se od 1984. godine u okviru projekta istraživanja i zaštita bijele rode u Hrvatskoj. Projekt je uključen u međunarodnu akciju censusa bijele rode koja se zajednički provodi na nivou cijele Europe.

Nacionalni koordinator ovog prebrojavanja je Dr. Jasmina Mužinić sa Zavoda za ornitologiju HAZU (e-mail: jasmina@hazu.hr).

Antonela Klokočki

Dječji vrtić Bjelovar
6 god., tempera

***Bijele rode oduvijek smo sretne bile,
gnijezda naša visoko smo vile.
Pred vodom i dugom,
pod duginom prugom,
ili pred valom il' jezerskim žalom.***

*As white storks we have always been happy,
Building nests up on high,
above water and under
a rainbow ray,
a lake shore or a wave grey.*

Matija Petrović

II. OŠ, Bjelovar
5.c, tempera
učiteljica: Slavica Samaržija

***Na dimnjaku nekom u selu il gradu,
nekoj banderi uz cestu, uz livadu,
gnijezda su nas naša čekala kroz zimu
kada bismo morali promijeniti klimu.***

*On a chimney in a village or a town,
by the road or by the meadow brown
our nests waited through a winter for us,
for a climate change to pass.*

Ivana Šteković

II. OŠ, Bjelovar
6. d, tempera
učiteljica: Slava Samardžija

***Kad letjeli smo krajem ljeta na jug,
u jatima, a put nam je bio dug,
znali smo, proljeće nosi život novi
vraćamo se, bjelovarske čiste vode
nisu bili snovi.***

*When we were flying to the south
As the summer was near its end,
A long way in flocks we used to spend,
But we knew that the spring a new life brings
And we'll be back to visit Bjelovar's clean springs.*

Martina Luketić

OŠ Mate Lovraka, V. Grđevac
1. razred, drvene boje
učiteljica: Marija Čičak

*In playing games and dancing
in the morning flight,
We brought little storks t
o a pond bright,
Where no harm or damage is done
Whether it is a butterfly, a nenuphar,
a turtle or a frog, by noone.*

***U igri i plesu, u jutarnjem letu
rodiće male smo vodili bari
gdje nitko nikom ne radi ni zlo ni štetu,
bio to leptir ili lopoč, kornjača il žabac stari.***

Tiana Radman

OŠ Vladimira Nazora, Daruvar

6. a, kolaž

učiteljica: Ljiljana Marković

***Vode su bile čiste i česte,
drveni mostovi preko potoka i rijeka vodili su ceste,
a mlinovi drveni, tihi i tajni,
sa svima smo dijelili miran život i mislili da je trajni.***

Mateo Knezić

Dječji vrtić Bjelovar

pastele

*Waters were clean and they could be everywhere seen,
Wooden bridges over streams and rivers carried roads of our dreams,
And mills made of wood, silent and good, were there,
with us a forever lasting life to share.*

Marija Golub

OŠ Vladimira Nazora, Daruvar
6. a, kolaž
učiteljica: Ljiljana Marković

*Little by little,
who else but people selfish
and not so brittle,
new and old waste started to throw
in the woods, meadows,
streams and ponds to show!*

**No malo-pomalo, tko drugi
nego sebični ljudi,
bacat su počeli otpatke nove i stare,
u šume, livade, potoke čiste, u vode, al i u bare!**

Tena Slobodnjak

IV. OŠ, Bjelovar
2. b, akvarel-tuš
učiteljica: Dragica Smonkar

*Washing machines, cars, glass,
papers, bicycles, motorcycles
as well as domestic and other
waste do not care at all!
Neither old furniture
or children's toys, too!
Why, tell me
why they all that to our lives do?*

**Perilica, auto, staklo, papiri, bicikli, motori,
pa smeće kućno il drugo, uopće ne mare!
I namještaj stari i igračke dječje, i dječji traktori!
Pa zašto,.. pa zašto baš naše živote kvare?**

Fran Novak

IV. OŠ, Bjelovar

3. a, akvarel-tuš

učiteljica: Dragica Smonkar

***Bijelo nam perje to više bilo nije,
žablji orkestar nije pjevo kao prije.
Gnijezda nam naša ne mogu naći,
dolazak proljeća još veću bol znači.***

*Our feathers were not white anymore,
the frogs' orchestra didn't sing as before.
Our nests can't be found,
the spring coming is a painful sound.*

Marija Šprak

IV. OŠ, Bjelovar

4. c, tempera

učiteljica: Dragica Smonkar

***U isti glas pitali svi, djeca...žabe, kornjače, rode,
ZAR JE MOGUĆE?...pa nestaju vode!***

Ma zašto to radite, pa zašto ne slušate stare

zar ne vidite: NESTAJU POTOCI, VODE, NESTAJU BARE!

Klara Milaković

IV. OŠ, Bjelovar

1. c, akvarel

učiteljica: Dragica Smonkar

*Children, frogs, storks and turtles
asked all at once: IS IT POSSIBLE?...
disappearing are all the waters!*

Hey, why are you doing this,

why aren't you listening to the old?

Can't you see?

STREAMS AND WATERS ARE DISAPPEARING,

they don't happiness hold,

we are left without our gold!

Josipa Delija

IV. OŠ, Bjelovar
3. b, akvarel-crni flomaster
učiteljica: Vlasta Halupecki

*It's a hard life,
waters disappeared,
you can't hide,
there is no life,
you can't storks find!
Sometimes
water too fast appears,
it passes away,
is it modern today?
No, no, it's not modern
as everyone can see,
it's no use to anyone,
not you and not me.*

**Težak postao život, nestale vode,
spasit se nemaš kud, nema života, nestat će i rode!
A nekada dođe prebrzo, poplava je, prođe,..jel to moda,
ne, ne, nije to moda, nije to nikom na korist-stvar ne hoda!**

Karla Glazer

III. OŠ, Bjelovar
2. b, kolaž
učiteljica: Nives Miljuš

*Why do people do it,
don't they know
We are all part of nature,
no life in the dark to show.
Nature won't be clean for long,
Listen to the mother nature
for it will show its anger strong.*

**Zašto to ljudi rade, zar stvarno ne znaju sami,
svi smo mi prirode dio, nema života u toj tami.
Priroda čista neće dugo tako,
poslušaj čovječe prirodu majku, jer naljutit ćeš ju jako.**

Nikolina Atlija

Dječji vrtić Tratinčica, Grubišno Polje
6,5 god., flomaster

***Kad bio je ljetu kraj,
poletim k jugu,
Napuštam svoj kraj
u duši osjetim bol i tugu.***

*When the summer's end was about
I started my flight to the south
I'm leaving my home without gladness
Feeling pain and sadness.*

Marta Šukić

Dječji vrtić Veliki Zdenci
6,5 god., drvene boje

***Kako smo nekad svi imali dosta
i vode i bare i gnjezda, i nitko bez hrane ne osta.
Tu ispod mene nekad idila
prava divota je bila.***

*As we had plenty of everything before;
water, ponds, nests and food,
nobody needed more.
Joyful grounds under me then,
such beauty, I can't remember when.*

Lorna Bedeković

IV. OŠ, Bjelovar

2. b, akvarel-tuš

učiteljica: Dragica Smonkar

**Suze mi livadu moče
srce od žalosti iskočiti hoće.
Zastat ću malo da vidim samo
dal' pomoć se može, što činit i krenuti kamo.**

*Tears from my eyes meadows flood,
My heart is so sad,
left without its blood,
I'll stop for a minute just to see
If someone can help me.*

Matija Košč

III. OŠ, Bjelovar

3. c, kolaž-tuš

učiteljica: Bojana Matenda

**Da ne treba plakati, ne treba stati,
možda se opet sve može vratiti.**

*Yes, there is no need to cry,
no need to stop, and why?
Maybe everything can be returned. Just try!*

Lara Brusač

III. OŠ, Bjelovar
2. b, kolaž
učiteljica: Nives Miljuš

***Evo ovako znam: treba postaviti znake,
tamo kraj potoka, vode ili mlake!
Neka piše: ovdje ne otpad odlagati,
nego u zelene kante polagati!***

*Here is what I think: You should put signs to look
near streams, water or a brook.
Let them say: No waste disposal make,
into green buckets the waste take!*

Ivan Lakota

OŠ Trnovitica, Velika Trnovitica
3. razred, kolaž
učiteljica: Zrinka Cjetojević

***Čovjek se kupava, uživa u vodi,
troši piće jadnoj rodi.
I zato nemojte više kao do sada
previše trošiti vodu jer drugi strada.***

*We have a bath, enjoy in water every day,
we use all the stork's drinks, some say.
So don't use it too much,
you might cause damage just by a touch.*

Mihael Kolar

OŠ Trnovitica, Velika Trnovitica
1. razred, kolaž
učiteljica: Zrinka Cjetojević

Zašto auto pereš kad to nije bitno?

Roda kaže svima:

ČUVAJ VODU HITNO!

*Why do you clean your car as if it is something brave,
while storks tell us YOU SHOULD WATER SAVE!*

Dominik Zakora

OŠ Garešnica,
PŠ Garešnički Brestovac
2. razred, tempera-flomaster

**Još ću vam reći poruke eko,
sjećaš se ko ono što reko je zeko!
Neka svi čuju i problema biti neće:
Kako ljudi možete zagađivati vodu?
Vodu pijete, a zagađujete i bacate smeće**

*I'll send you one more eco massage,
just as I did with a bunny!
Let everybody hears it and it isn't funny!
You drink water polluted and full of waste I
How can you still drink it, don't you feel its taste?*

Dorothy Šimotić

IV. OŠ, Bjelovar

2. b, akvarel-tuš

učiteljica: Dragica Smonkar

***Molim vas, ne zagađujte bare
jer nemamo više hrane!***

*Please do not pollute our brook,
Because someone our food took!*

***Hrana ili voda, ali vrlo je bitna,
ova poruka moja i hitna:***

*Food and water is important a lot,
And my message is urgent and hot.*

Jan Ljubičić

III. OŠ, Bjelovar

4. a, akvarel-flomaster

***Ljudi, osvijestite se!
I ja sam dio vaše prirode.***

*Wake up, people, be smart!
I am also your nature part.*

***A znamo: mi nismo od prirode jači
i što učiniš prirodi
i tebe će snaći***

*We know that we are stronger than nature as such
But nature requires little, fancy much!*

Petra Kalinić

Dječji vrtić Bjelovar
6 godina, pastele

*In the end, a message from a post,
from a stork whose nest was lost.
YOU MUST SAVE WATER,
the stork says.*

*Once you use it all, you'll be crying
for days.*

*And one more thing she adds:
A man, a frog, a tree, a flower,
a deer, a pussycat,
the whole world of power
won't be able to survive one hour
without water clean
if you don't change your habits mean.*

**I za kraj poruka s bandere,
bez gnijezda roda se dere.
Poručila roda
DA MORA SE ČUVATI VODA.
Kad je više neće biti
uzalud je suze liti.**

**I još je rekla:
Ni čovjek ni žaba, ni drvo ni cvjet,
ni jelen ni maca, ma cijeli svijet
neće moć živjet bez vode čiste,
ako nam ostanu navike iste.**

Iva Vrabec

III. OŠ, Bjelovar
4. a, drvene boje-flomaster

*OUR HABITS WE MUST CHANGE
in haste,*

*An eco truck will collect the waste.
It wants to take it to the place
Where it belongs, away from
a human race.*

*Everyone will help the pond
and the stream to clean,
Because we have
all that with bunny seen.*

**NAVIKE MIJENJAMO, pomozimo sad,
kamion eko skupit će otpad.**

**Odvest će sve
tamo gdje mjesto mu je.
Pomoći će djeca i klintci i svi
i potok i baru, znamo,
sa zekom su jednom isto vrijedno čistili.**

Ela Hradec

Češki Dječji vrtić Ferde Mravenca,
Daruvar

5 god, akvarel-tuš

odgajateljica: Vlatka Bahnik

*All the storks will have happy dreams
when winter comes, it seems,
as soon as they reach
the south beams.*

*They will know
that Bjelovar in Croatia
a real paradise is,
with its clean waters, lakes, ponds
and busy bees.*

**Sretne snove sve rode će sniti
kad zima je ovdje,
a one na jugu, gdje moraju biti.
Znat će Bjelovar u Hrvatskoj tu čeka zemaljski raj,
čisti su potoci, vode, jezera, bare, čist je zeleni gaj.**

Anica Ivancić

OŠ Vladimira Nazora, Daruvar

6. a, kolaž

učiteljica: Ljiljana Marković

*In spring when storks return
to meadows clean,
with fresh streams
and brooks to be seen,
noone will be happy more;
a butterfly, a nenuphar,
a turtle, a snail,
Or a frog in a pond on a leaf to sail.*

**U proljeće novo kad rode se vrate,
i opet nam dođu,
livadom čistom, potokom, barom prođu
sretni će opet svi biti,
leptirić i lopoč, kornjača i puž što skiti,
ali i žabe što svima će pjesmu kreketati.**

Matija Martić

OŠ V. Nazora, Daruvar

6. a, kolaž

učiteljica: Ljiljana Marković

***U igri i plesu i jutarnjem letu
bit će živo i radosno ko na sletu.
I mama i tata roditeljskog gnijezda,
rodiće svoje učit će letu do zvijezda.***

*Playing games and dancing with glee
morning happiness you are about to see.
Mothers and fathers are in the air high
to teach their little storks fly.*

Domagoj Petrec

III. OŠ, Bjelovar

3. a, drvene boje

učiteljica: Dubravka Orešković

***Ne može čovjek sam na svijetu biti,
i mora ga biti strah,
sve živo-voda, riba i žaba i roda,
svi dijelimo isti dah.***

*No man alone can be
And fear must feel we.
Everything around us that is alive:
Water, fish, frogs and storks in the air that dive,
Breathe the same air which we must spare.*

***Ta briga nije samo za rode, za nas,
to korist je i vama svima
i spas.***

***A poruka je bjelovarske eko rode
da bez vode nema rode.***

*This care is not only for storks, for us,
It is for all of you to be meant,*

*And the message from the Bjelovar's stork that was sent
said that without even a little water
no animal could have there its quarter.*

***Pozdravljam vas, djeco!
I puno vam hvala
što imamo čisto
ko majka priroda što je dala.***

***Bjelovarska eko roda
čista je i bijelih krila
jer je ovdje čista voda,
jer su djeca, mame, bake, djedovi i tate,
vodu, rijeku, potok očistila.***

Antonio Pavliš

OŠ Nova Rača
PŠ Slovinska Kovačica
4. razred,
kolaž-flomaster

*I bid you farewell, children!
Thank you a lot
for every nature's clean spot.*

*Bjelovar's stork is clean and has white wings
because a stream clean water brings,
because children, mothers, grannies,
grandpas, daddies, sons and daughters
cleaned rivers, streams and other waters.*

Draga djeco,

na kraju ove prekrasne priče o „roda“, ptici selici koja je Bjelovarsko-bilogorsku županiju odabrala za svoje stanište, i svojim nam dolaskom svake godine navijesti proljeće, sada nam govori da čuvamo našu vodu, koja bi uskoro mogla postati zlata vrijedna. Bez vode nema života, a to vrijedi za sav živi svijet kojemu i mi pripadamo. Stoga, očuvanje izvora pitke vode, njezino racionalno korištenje presudno je za naš opstanak na planeti Zemlji.

U tom smislu, „roda“ i mi odrasli, pozivamo vas da zajednički naučimo kako koristiti vode, a da nam izvori ne presuše. Da omogućimo prirodno obnavljanje izvora, tako ih očuvamo i predamo u nasljeđe naraštajima koji dolaze. Učinimo sve da naša Županija bude odredište sve većeg broja „roda“, ali i stanište ostalih životinja koji čine lanac života u ovom središnjem dijelu kontinentalne Hrvatske. „Čuvajmo našu prirodu, naše šume, rijeke, planine i doline. Svako živo biće nezamjenjiv je dio našega okoliša, i svaka ugrožena vrsta prijetnja je nastanku neravnoteže.“

Bjelovarsko-bilogorska županija još uvijek ima očuvanu prirodu, no oko nas je bezbroj prijetnji s kojima se zajedno moramo nositi i suprotstaviti im se. Naša županija ima najzdravije šume u domovini, očuvana staništa autohtone divljači, čiste izvore podno podno Papuka, Bilogore i Moslavačke gore, izvorišta Česme, Ilove, Toplice, Bijele, Rijeke Velike, Srijedске, Plavnice, Dobrovite, Bjelovacke.

Učinimo da sve te prirodne vrednote zablistaju u punom sjaju kao najljepši biseri u čijoj će ljepoti svako rado uživati, no koji su prvenstveno jamstvo našega opstanka. Zato nam je važna svaka kap vode, svaka roda, svaka ptica, životinja i kukac, svaki potok i rijeka. Tajna života u njima je sazdana i, draga djeco, sjetite se toga u svakoj prilici.

Ne zaboravite što je rekla prijateljica „roda“. Vjerujemo da ona zna što mi možda katkad zaboravimo poneseni sve većim čudima tehnologije. Jer takva čuda, prirodu i živa bića nikada neće moći zamijeniti. Potaknimo jedni druge i očuvajmo bogatstvo prirode kojom smo okruženi.

Vaš župan,

Miroslav Čačija

